

BAY ORHAN SEYFİ ORHON'A CEVAP II

Bay Orhan Seyfi Orhon'un B.M.M.ndeki demecini, buna verdiğimiz cevabı ve nihayet onun bu sütunlarda çıkan "son cevabı"nı okumuş olanların gerek onun ve gerek bizim hakkımızdaki hükümlerini çoktan vermiş olduklarında şüphe yoktur. Bununla beraber, bu ikinci yazısının da mahiyetini umumi efkâra karşı belirtmeyi lüzumlu gördük.

Biz ilk cevabımızda bu zatın zihinleri bulandırmak için nasıl tahrif yollarına başvurduğunu bir bir göstermiştik. Delillerimizin kuvveti karşısında şaşırın Orhan Seyfi, adeta bizi teyit etmek için, ikinci yazısında da aynı tahrif ve tahrir taktiğini daha da açığa vuruyor.

Tahrif daha ilk satırdan başlıyor: "Komünist tahrikçiliği yüzünden Danıştayca mahkemeye verilen üç öğretim üyesi..." diyor. Gazetelerde de okunduğu gibi, Danıştay ikinci dairesi hakkımızda men'i muhakeme kararı verdiği halde, milli eğitim bakanının itirazı üzerine umumi heyet hakkımızda lüzumu muhakeme kararı vermiş. Orhan Seyfi Orhon bunu hemen komünist tahrikçiliği yüzünden verilmiş bir karar olarak gösteriyor. Halbuki, gene herkesin gazetelerden öğrendiği gibi, bu karar Türk ceza kanununun 240'inci maddesi, yazı hakkında kanunda yazılı suçlardan hiç biri tespit edilemeyen bir memuru "kanunda yazılı hallerden başka" kaydıyla mahkemeye sevkettirebilen maddesi gereğince verilmiştir. Komünist tahrikçiliği ise caza kanununda yazılı suçlardan biridir ve 240'inci maddenin şümuline girmez. Kaldı ki, Danıştayın bu kararı bizi bu madde gereğince dahi mahkûm eden bir karar olmayıp, suçluluğun sabit olup olmadığının mahkemece tayinine lüzum gösteren bir karardır. Yani, Orhan Seyfi'nin anlayacağı dille, Danıştay bizim, değil komünist tahrikçiliği yaptığımızı, her hangi bir surette başka bir suç işlemiş olduğumuza bile karar vermiş değildir.

Bu kadar açık ve herkesin bildiği bir kararı böyle göz göre göre tahrif eden Bay Orhon bundan sonra tahrifler serisine şöyle devam ediyor: Ankara Üniversitesi senatosu bizim hakkımızda aynı sebepten ihraç kararı vermişmiş. Halbuki bu kararda asla böyle bir "komünist tahrikçiliği" ithamı yoktu. Esasen tamamiyle bir disiplin kovuşturması neticesinde senatonun (Milli Eğitim bakanının tesir ve baskıları altında) vermiş olduğu ihraç kararını, muhtar üniversite teşkilâtının en yüksek organı olan Üniversiteler Arası Kurul iptal etmiş ve hatta hakkımızda her hangi bir disiplin cezası tatbikine mahal olmadığına da karar vermiştir.

Bay O. S. Orhon eski içişleri bakanı Sökmen Süer'in de hakkımızda aynı ithamı ileri sürdüğünü söylüyor. Bu gerçeğe tamamiyle aykırıdır. Bu sabık bakan, her kesin hangi politika maksatları ile hazırlandığını çok iyi bildiği malûm beyanatında bize "komünist tahrikçiliği" atfetmiş değildi; sadece çıkardığımız dergilere bazı kimse-ler tarafından yardım edildiğini iddia etmişti ki biz o zaman bu iddianın kat'iyyen gerçeğe uymadığını ve dergilerimizin hiç bir siyasi şahsiyet ve teşekkülle âlakası ol-

madığını umumi efkâr karşısında isbat etmiştik. B. Sökmen Süer de bunu cerhede-memiş ve sükûtu ihtiyar etmişti. Görülüyor ki Orhan Seyfi bey bize damga vurmak gayretiyle, partisinin bir eski bakanına ait beyanatı da tahriften çekinmemektedir. Eğer adı geçen eski bakan bizim hakkımızda hakikaten böyle bir kanaat ve delile sahip olsaydı her halde bunu sadece ifade etmekle kalmaz, bu durumun gerektirdiği kanuni icraata teşebbüs ederdi ve bu hikâye de bugün Orhan Seyfi bey gibilerin diline pelesenk olmazdı.

Orhan Seyfi Orhon “Milli eğitim komisyonu kadrolarını bu yüzden aldırılmamış mıdır?” diye soruyor. Bu komisyon üyelerinden bazılarının hakkımızda ne düşündüklerini ve nasıl duygular beslediklerini biliriz: buna rağmen bu komisyonun üniversite kadro kanununun müzakeresini vesile ederek, kadrolarımızın lağvı hususunda verdiği kararda değil böyle bir itham, aleyhimizde herhangi bir mucip sebep dahi ileri sürülmemiştir. Kaldı ki bu karar sadece komisyonun bir tasarısı halinde kalmış, ne bütçe komisyonundan ne de umumi heyetten geçmemiştir ve belki de geçmiyecektir. Çünkü bu komisyon kararı, basın ve ileri gelen hukuk bilginlerimizin tenkitlerine uğramış, bizzat B.M.M.nin yaptığı kanunların müteaddit defalar haklı çıkardığı öğretim üyelerini kadro lağvı yolu ile üniversiteden uzaklaştırmayı düşünmenin muvazaalı yollara sapmak demek olacağı gösterilmiştir. Dahası var: Milli Eğitim komisyonunun üç kadroyu, kürsü ve ders adı tasrih ederek lağv etmeye teşebbüs etmesinin gene B.M.M.nin yapmış olduğu Üniversiteler Kanunu ile tearuz teşkil ettiği de belirtilmiştir. Çünkü Üniversiteler Kanununa göre, kürsü veya derslerin ihdası, ilgası veya birleştirilmesi yetkili üniversite organlarına bırakılmıştır. Eğer bazı müfteriler tarafından ortaya atılan komünist tahrikçiliği isnadının doğru bir tarafı olsaydı, bizi kürsülerimizden uzaklaştırmak için böyle “kadro lağvı” cinsinden dolambaçlı yollara başvurulmaz, hakkımızda kanunun pek kesin ve sarih olan hükümleri tatbik edilmiş olurdu.

Orhan Seyfi Orhon’un, Hasan-Ali Yücel’in Kenan Öner aleyhine açtığı davayı bizi itham edici bir delil olarak ileri sürmesi ise tek bir kelime ile gülünçtür: iki şahıs davalı oluyorlar, mahkeme bir üçüncü şahıs hakkında hüküm veriyor, öyle mi? Bay Orhon, bu dava hakkındaki kararın henüz kat’iyet kesbetmemiş olduğunu ve Yargıtay başsavcılığı tarafından on üç noktadan nakzı istendiğini de unutmuş görünüyor.

Orhan Seyfi Orhon içimizden biri, Pertev Boratav, hakkında tekrarlar tekrarlar-na çürük sakıza dönen ve vakıalarla da esassızlığı sabit olmuş bulunan bir hadiseye cankurtarana sarılır gibi başvuruyor: bu da Pertev Boratav’ın vaktiyle Almanya’da tahsilde iken, kendisini çekemiyen bazı şahısların jurnalciliği üzerine o zamanki talebe müfettişi Bay Reşat Şemsettin Sırer’in teşebbüsü ile [geri] çağrılmış olması hadisesidir. Pertev Boratav, muhtelif vesilelerle bu muamelenin nasıl kanunsuz ve yersiz görülerek bozulduğunu ve kendisinin memlekete dönüşünden bir ay bile geçmeden rahmetli Saffet Arıkan’ın Milli Eğitim bakanlığı zamanında vazifeye tayin edildiğini açıklamışken Bay Orhon’un bu temcit pilavını yeniden ısıtmaya kalkması, aleyhimize delil icad etmek hususunda nasıl ac’z içinde çırpınmakta olduğunu açıkça göstermektedir.

Hasılı, iddialarını sözde resmi vesikalara daya[nı]yormuş gibi görünmek gayreti

ile Orhan Seyfi Orhon Danıştay kararını, her hangi bir mahkeme hükmü ve saireyi olduklarından başka şekilde göstererek bizim hakkımızdaki isnadını tekrar ediyor. Halbuki ne ileri sürdüğü bu kararlarda ne de her hangi bir resmi vesikada hakkımızda asla böyle bir ithamda bulunulmuş değildir. Bu çeşit iddialar ancak Orhan Seyfi Orhon gibi gayri mes'ul kimseler tarafından ortaya atılmış ve her seferinde tarafımızdan çürütülmüştür.

Aslı olmayan şeyleri olmuş gibi gösterdiğini söylediğimiz zaman, kendini bir türlü mahut baraj gezintisi fikri sabitinden kurtaramayan Orhan Seyfi Orhon şöyle diyor: “aslı, zabıtaca tesbit edilen baraj gezintisi raporundadır.” Orhon Seyfi Orhon’un muhayyalesinde Karagöz’ün Yalova sefasına çevirdiği bu “baraj gezintisi” masalını da bu sefer bir dedektif hikâyesi şekline sokarak “zabıta raporları”ndan filân bahsediyor. Kendisini bu gülünç gayretlerden ve zabıta masalları tertip etmek külfetinden kurtarmak için son defa olarak şunu söyliyelim ki eğer böyle bir gezintiye iştirak etmiş ve bahsetmiş olduğu türküyü çağırılmış olsaydık, vatandaşların bu memlekette gezmek ve şarkı söylemek hakları olduğunu bildiğimiz için her hangi bir muhayyel veya hakiki zabıta raporuna hacet kalmadan bunu açıkça söyledik. Ama iştirak etmediğimiz bir gezintiye iştirak etmiş gibi göstermek gayreti ne maksatla yapılmak istenirse istensin, bunun düpe düz yalan olduğunu tekrar ediyoruz.

Hatırlardadır ki Orhan Seyfi Orhon B.M.M.ndeki demecinde “bunların (yani bizlerin) yazılarından bazı parçalar arzedeceğim” demiş ve bu meyanda Behice Boran’ın yazılarından değiştirerek yaptığı iktibaslardan birinin sonuna: “... Yunanistan’daki komünist isyanının faşizme karşı demokrat mücadelesi olduğunu ilave ediyor” sözlerini koymuştu. Bundan önceki açıklamamızda, hiç birimizin hiç bir yazısında böyle bir ibare mevcut olmadığını söylemiştik. Orhan Seyfi Orhon şimdi Danıştaya gönderdiği tezkerede Millî Eğitim Bakanının Behice Boran’a böyle bir fikir atfettiğini söylüyor. Yani B.M.M.nde bizim yazılarımızdan aldığını söylediği parçalarda varmış gibi gösterdiği bu fikrin bizim yazılarımızda bulunmadığını, okuyucuya ustalıkla bir şekilde hissettirmeksizin, itiraf etmiş oluyor. Ama Bay Orhon’un arkasında yumurta küfesi yoktur. Beyanatında bir cümleyi bizim yazdığımızı söyler; fakat bunun doğru olmadığı ispat edilince, bu sefer sözü Millî Eğitim bakanı bize atfen söylemiş olur. Millî Eğitim bakanı Bay Reşat Şemsettin Sırer böyle bir şey yazmış olabilir; hatta bundan daha garip ve çeşitli iddialar da ileri sürebilir ve sürmüştür de. Ama bugün, her ne pahasına olursa olsun bizi kürsülerimizden ayırmak ve muhtar üniversiteyi tekrar bakanlığın kontrolüne almak politikasını güden Bay Reşat Şemsettin Sırer’in bu iddialarının da hakikat kıymeti, Bay Orhon’un kilerden farklı değildir: Bay Sırer’in Danıştay ikinci dairesi tarafından hakkımızda verilen men’i muhakeme kararına itiraz için yazdığı tezkeredeki bu iddiası da hiç bir delile ve mesnede dayanmamaktadır.

Tevfik Fikret’ in komünistliği bahsi de böyle... Orhan Seyfi Orhon evvela bunu üçümüzden birinin yazısından almış gibi gösteriyordu. Fakat “hangimiz? nerede yazmışız?” diye sorunca, Ziya Karamuk adlı bir şahsın Pertev Boratav hakkındaki bir mektubunda böyle yazdığını ileri sürüyor. Bu iddianın ne derecede hakikata uygun olduğunu göstermek için bu Ziya Karamuk’un, Bay Reşat Şemsettin Sırer’e Nazi devri Almanyasında Pertev Boratav hakkında Jurnal verenlerden biri olduğu-

nu söylememiz kâfidir.

Orhan Seyfi Orhon cevabında, yazmadığımız şeyleri yazmış gibi gösterdiğini reddediyor ve bunlardan bazılarını, yukarıda söylediğimiz gibi, “o söyledi, bu yazmıştı” şeklinde tevillerle desteklemeye çalıştığı halde gene beyanatında bize atfettiği uydurma sözlerden birini, yani “gene bunlardan biri millî ideal fikrini faşistlik ve harp tahrikçiliği sayıyor” iddiasını yalnız bizim yazılarımızda değil, her hangi birinin isnatlarında bile bulamamış olacak ki cevabında bunu sükûtle geçiştiriyor; bu da onun, olmayan şeyleri olmuş gibi gösterdiğinin zımnen itirafıdır.

İlk cevabımızda olduğu gibi, bu cevabımızda da Orhan Seyfi Orhon’un isnatlarını bir bir ele alıp bunların asılsızlığını göstermiş bulunuyoruz. Yazımıza son verirken, bu zatın daima yaptığı gibi, kof iddialarını desteklemek gayreti ile söylediği bazı büyük lakırtılara da dokunmak isteriz. “Kendilerini bana karşı müdafaa etmesinler, mahkemede müdafaa etsinler” buyuruyor. Hemen bildirelim ki bu kendi vehminden veya tesellisinden ibarettir. Biz ne ona ne de onun gibi düşünüp konuşanlara karşı kendimizi müdafaa etmiyoruz; onların iddialarının esaslılığını, niyetlerinin kötülüğünü umumi efkâr karşısında isbat ve teşhir ediyoruz. Zaten Orhan Seyfi Orhon hafızasını yoklarsa hatırlayacaktır ki, iç yüzünü artık tamamıyla deşmiş olduğumuz bu iftira ve isnat yoluna, kendisinin ve kendisi gibi olanların bu memlekette yaymak istedikleri fikirlere yönelttiğimiz tenkitler karşısında kendilerini müdafaa etmek için başvurmuşlardır. Mahkemede müdafaa bahsine gelince, evet, orada ve yalnız orada, Türk adaleti karşısında kendimizi müdafaa edeceğiz. Biz bu memlekette hesap verilecek başka bir merci de tanımıyoruz.

İlk yazımızda, iştirak etmediği istiklâl mücadelesinden bahsedişimize temas etmekten çekinerek, müphem bir ifade ile: “benim millî duygularımın kıvamını, millî ödevlerimi görüp görmediğimin hesabını müsaade buyursunlar da milliyetçilere vereyim” demekle iktifa ediyor. Şüphesiz, Bay Orhon istediği ile hesaplaşmakta serbesttir. Yalnız biz, birkaç yıl önce zaten böyle bir hesaplaşma yapıldığını, “Bozkurt”, “Gökbörü”, milliyetçilerinin, ağır ithamlar ileri sürerek, “Akbabacıları” saflarına kabul etmediklerini hatırlıyoruz. Hem eğer hesap verecekse, milliyetçiliği dilinden düşürmeyen ve kendini millî şair sanan bu zat neden bunu açıkça millet önünde vermek istemiyor da sanki “milliyetçiler” diye umumi efkârın bilmediği gizli bir tarikat varmış ve kendisi oraya mensupmuş gibi “hesabımı onlara vereceğim” diyor?

Beyanatındaki köksüz iddiaların iler tutar tarafı kalmadığını Bay Orhon kendisi de anlamış olacak ki zihniyetini ve metodunu ifşa eden şu tipik itirafta bulunuyor: “Bütün bu sözler ve vesikalar olmasaydı, ben gene teşhiste zerre kadar tereddüt etmezdim”, diyor ve şöyle devam ediyor “Hakikatte falan gazete, filân dergi, falan muharrir, şair, ressam veya profesör diye ayrılacak bir şey yoktur”. Yani mahut çarık çürük delilleri dahi olmasaymış, istediğini istediği şekilde damgalamakta serbestmiş. Görülüyor ki demecinde olduğu gibi cevabında da müphem, umumi sözlerle “hava” yaratmak istiyor. Bu, küçük politikacıların dünyanın her yerinde daima kullandıkları bir propaganda ve bozgun tekniğidir ve fikir dürüstlüğüne, tenkit ve münakaşa ahlâkına uymayan bir usuldür. Bunlar “Hani deliliniz?” diye sorulduğu zaman sarahatten kaçınırlar, bir takım umumiyata dalarlar; ama bunlar muayyen şahıslardan ve hadiselerden bahsederken araya karıştırıldığı için psikolojik telkin

yolu ile isnatlarını o şahıs ve hadiselerle eklemiş olurlar. İşte küçük politikacıların bu malûm propaganda usulünün en son gülünç bir misalini Orhan Seyfi Orhon bize verdiği cevabın ilk cümlesinde, kendisine cevap verişimizi şu şekilde ifade ederken, veriyor: "...üç öğretim üyesi, kominform teşkilâtı çalışmalarının en çok memleketimize yöneltildiği şu sırada, Büyük Millet Meclisindeki demecimi cevaplandırmayı gerekli bulmuşlardır" diyor. Neden dürüst bir şekilde "Ulus gazetesinin filân tarihli sayısında çıkan demecime cevap verdiler" demiyor da bizim cevap verişimizle hiç bir alakası yokken araya "kominform teşkilâtı çalışmaları" filan gibi lâkırdılar sokuşturuyor? Maksat gün gibi âşikâr: kominform teşkilâtı gibi şeylerle Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinin üç öğretim üyesi arasında psikolojik bir bağ kurmak. Küçük politikacıların dürüstlüğe uymayan bu usulünü Bay Orhon yazısının son kısmında da kullanıyor: "Hakikatte falan filân diye ayırmağa lüzum yoktur", dedikten sonra: "Hepsi elele aynı hedefe doğru yürümektedirler... Her zaman aynı hedefe ulaşmak için aynı taktiği kullanırlar"... "Millî bağları gevşetmek, milliyetçiliği kötülemek, millî cepheyi dağıtmak" ilâh. diyor. Böylece, memleketin hemen bütün fikir, sanat ve ilim adamları hakkında zihinlerde kötü şeylerle bir bağlılık tesis etmeğe çalışıyor. Orhan Seyfi Orhon'un başvurduğu bu usul, onun bize yönelttiği ithamların asılsızlığına en mükemmel delil teşkil eder.

Ankara Dil Tarih-Coğrafya Fakültesi

Folklor ve Halk Edebiyatı Profesörü

Sosyoloji Doçentleri

Pertev Naili Boratav

Behice Boran

Niyazi Berkes

[? 1948]

Tarih Vakfı TİP Arşivi